

Renkums Beekdal *natuurlijk beter!*

Beekdal krijgt al een open karakter

Klaprozen bloeien in de grote zandbak waar ooit Vredestein stond. Vogels vliegen kwetterend rond. De rij populieren die een afscheiding vormde tussen het bedrijventerrein en het gebied van Oranje Nassau's Oord, is weg. Langzaam krijgt het Renkums beekdal al een open karakter.

"Je kunt je al een beetje een beeld vormen van hoe het straks gaat worden", zegt Karel Cornegoor van de Dienst Landelijk Gebied (DLG). Niet alleen de populieren, ook andere bomen en struiken gingen begin dit jaar om ten behoeve van de sloop, bodemsanering en herinrichting. "Het aantal verwijderde bomen wordt straks ruimschoots gecompenseerd."

Door het verdwijnen van de populieren is nu duidelijk te zien hoeveel hoger het bedrijventerrein in het beekdal ligt. Eind dit jaar wordt gestart met het gedeeltelijk weghalen van dat verschil van op sommige plekken ruim twee meter.

Gevaarlijke situaties

DLG verwacht dat de sloop van de resten van de bedrijfsgebouwen van Frenz ook nog dit jaar kan beginnen. Nu liggen de fundering en kelders er nog. Kruipruimtes zijn ondertussen afgedekt met betonnen platen of brokstukken die er nog lagen. Sleuven die

werden gegraven om bodemonderzoek te doen, zijn gedicht. Dit om gevaarlijke situaties te voorkomen die ontstonden omdat kinderen er speelden en mensen er hun hond uitlieten. "Het terrein is verboden voor onbevoegden", benadrukt Cornegoor nog maar eens.

Het slopen van de resten van de bedrijfsgebouwen van Frenz gaat niet zomaar. Het grondwater moet eerst onttrokken worden, om te voorkomen dat bij de werkzaamheden de boel onder water loopt. Daar is een vergunning voor nodig, net als voor het lozen van het grondwater op de Molenbeek. De normstelling voor dat water is overigens zo streng dat het bijna drinkwater is. De verwachting is dat de vergunningen er eind dit jaar zijn.

De onderhandelingen met de laatste ondernemer, Multimate Bouwmarkt Wessels, zijn nog in volle gang. Een deel van de panden aan de

Oliemolenweg is ondertussen gesloopt. Half juni werd het opgeleverd. De industriemuur blijft staan als herinnering aan de historie van het gebied. Kunstenaars zijn druk bezig plannen te maken voor hoe het er in de toekomst uit komt te zien. De sanering van de grond met asbest is in voorbereiding.

Het aantal verwijderde bomen wordt gecompenseerd

Kim Heezen

In februari overleed geheel onverwachts Kim Heezen. Kim was jarenlang projectleider bij de Dienst Landelijk Gebied (DLG) voor de omvorming van het industrieterrein Beukenlaan naar natuur. Ze deed dat met veel gedrevenheid. Sinds 2007 was Kim ook projectmanager voor de hele Renkumse Poort, waar Beukenlaan onderdeel van is. In het inrichtingsplan is ruimte gemaakt voor een herinneringsplek voor Kim.

'Het beekdal heeft een vliegwieleffect gehad'

Meer dan honderdvijftig excursies door het Renkums beekdal begeleidde hij. Met soms vijf, maar andere keren wel dertig personen. Vertegenwoordigers van ministeries, andere provincies, gemeenten, politici, scholieren. Maar ook groepen uit Oost-Europa, Italië, Japan, India en Afrika die cursussen volgden bij de Wageningse universiteit liepen met hem mee.

Vooraf in het begin was het effect groot, vertelt Harry Boersma. "We wandelen vanuit het natuurinformatiecentrum De Beken van Staatsbosbeheer door het natuurgebied ten noorden van het industrieterrein en knalden dan bàm, zo tegen de gebouwen op."

Het had het gewenste schokeffect. Het was het antwoord op vragen die er leefden, zoals waarom er zoveel geld werd uitgetrokken voor slechts twaalf hectare grond. "Ze zagen met eigen ogen dat het verdwijnen van het industrieterrein bepalend is voor het grotere geheel."

Revitalisering

Boersma (58) was in 1999 projectmanager ruimtelijke ordening bij de gemeente Renkum toen het hele verhaal begon. "Ik was betrokken bij het opknappen van het verouderde industrieterrein. We hadden al gesprekken met toekomstige ondernemers." Toen werd er asbest in de grond aangetroffen en lag de revitalisering stil. Ondertussen kwam er een onderzoek

naar de verschillende natuurpoorten die de Veluwe met de Uiterwaarden moeten verbinden. En in 2000 werd ervoor gekozen het fabrieksterrein te slopen en terug te geven aan de natuur.

Boersma werd projectmanager van het Renkums Beekdal. Eerst in dienst van de gemeente Renkum, later bij de provincie Gelderland. Hij zag het als zijn taak het project levend te maken. Dat deed hij onder meer door honderden mensen rond te leiden in het gebied. "Het opheffen van het bedrijventerrein is cruciaal voor de ontwikkeling van het beekdal. Hoe krijg je dat bij de mensen tussen de oren? Door ze hierheen te halen."

Bewoners van Renkum zagen al gauw het nut van de plannen. "Er was stank en geluidsoverlast. Er reden vrachtwagens door de wijk. En het bedrijventerrein zag er al niet meer goed uit."

Normaal moet natuur wijken voor bedrijventerreinen. Hier was het andersom. Boersma merkte dat daar internationaal belangstelling voor was.

Cursisten van de Wageningse universiteit uit verschillende landen wilden dat zien. "In de ogen van Afrikanen die ik een keer meenam was het maar een project op kleine schaal. Maar voor hen vormde het wel een waarschuwing: creëer eerst je ecologische hoofdstructuur en bouw dan pas iets." Deelnemers aan de excursie vroegen zich af hoe hier ooit industrie kon ontstaan. Dan vertelde Boersma over de geschiedenis van de watermolens. Bij andere deelnemers legde hij de nadruk op bijvoorbeeld de vererving van de bedrijfspanden of de sloop.

Het Renkums Beekdal is een beetje mijn kindje

Boersma genoot van het werk. "Omdat het zo'n fantastisch project is. Zo eenmalig. En het kost wel veel geld, maar het heeft een vliegwieleffect voor de rest van het gebied. Als dit er niet was geweest, werden er nu ook geen eco-ducten aangelegd. Omdat dit een succesverhaal werd, gingen de ogen open voor andere mogelijkheden."

Bij ministeries, aldus Boersma, wordt het beekdal vaak gebruikt als voorbeeld van goed samenwerkende overheden.

Vertrek

Boersma spreekt in de verleden tijd, omdat hij ermee stopt. Hij vertrekt om bij Dienst Landelijk Gebied in Utrecht te gaan werken. "Het Renkums Beekdal is een beetje mijn kindje geweest. Maar het duurt al acht jaar. Er komt een tijd dat je iets anders gaat doen. Zo gaat het nu eenmaal."

Bewoners beleven het beekdal

Fanny Verkerke (48) is vol ongeduld. Ruim een jaar geleden ruilde ze haar woning aan een drukke weg in voor een huis aan de Beukenlaan. Ze volgt de ontwikkelingen aan de overkant van de weg op de voet. En kan niet wachten tot het beekdal helemaal natuur is geworden.

een doorn in het oog. “Het is hier zo mooi, maar die lelijke puist moet weg”. Nu de populieren verdwenen zijn, heeft ze meer zicht op de resten van de bedrijven. Lelijk, vindt ze het. “Het is net een soort Tsjernoby! Het geeft je het gevoel: jongens haal die rotzooi nu eens weg.”

Die lelijke puist moet weg

Maar tegelijkertijd geniet ze van de onverwachte elementen die haar hoopvol stemmen. “Tussen die troep nestelt wel een paar kolganzen. En sinds de sloop zien we vaak een zilverreiger en aalscholvers.” Ze vertelt enthousiast over een natuurgebiedje dat ze heeft zien ontstaan, omdat er kwelwater naar boven komt.

“Ik vind het hoopgevend dat industrie een keer wijkt voor natuur in plaats van andersom. Het is ook heel boeiend om dat hele proces te volgen. Maar ik word er wel ongeduldig van.”

“Ik wilde op een stiller plekje wonen”, vertelt ze in haar woonkamer waar ze zicht heeft op het beekdal ter hoogte van Oranje Nassau’s Oord. “Ik vond dit een bijzondere plek, zo tussen Veluwe en Uiterwaarden. Ik heb een enorme tuin, zonder dat ik die hoeft te onder-

houden! En ik wilde meemaken hoe de ontwikkeling in het beekdal zich gaat voltrekken.”

Elke dag wandelt ze een aantal malen met haar hond over het voormalige industrieterrein. Dat de bedrijven nog steeds niet allemaal weg zijn, is haar

Doodsbeenderenboom

Veel bomen in het beekdal zijn gekapt ten behoeve van de herinrichting. De doodsbeenderenboom bij De Bilderberg is overleefd. Het is een natuurmonument.

De zeldzame boom heeft in de winter de valse lijkkleur van skeletbeenderen. De naam duidt ook op de knekelvormige voet van de bladsteel en de doodse en kale takken van de boom in de winter. De bladeren zijn dubbelge-

veerd. De soort komt oorspronkelijk uit het oosten van Noord-Amerika en groeit daar in rivierdalen en overstromingsgebieden.

De boom wordt ook wel hertengeveelboom genoemd, omdat de takken in de winter op geweien lijken. In Engeland gebruiken ze de naam kofviefboom. De eerste Engelse pioniers gebruikten de geroosterde zaden om koffie te brouwen.

Sijnja druk bezig met verhuizen

Kickers kwaken dat het een lieve lust is langs de beek bij de Oliemolenweg. Aan de overkant van de weg, op het bedrijventerrein, is Sijnja druk bezig met de verhuizing.

Een oplegger vol machines staat klaar om te vertrekken naar Duitsland, waar de gebroeders Sijnja vijfduizend vierkante meter opslagruimte hebben gehuurd. In oktober keert het metaalbewerkingsbedrijf het bedrijventerrein de rug toe, over twee jaar hoopt Sijnja op de definitieve locatie in Heteren te zitten.

“We moeten tweeduizend ton ijzer verhuizen”, vertelt Harry Sijnja. Dat betekent 150 opleggers richting Duitsland. Een deel is daar al aangekomen. Die opslagruimte blijven de broers behouden. De werkplaats komt op het industrieterrein Poort van Midden-Gelderland, waar ze nu eerst nieuw gaan bouwen.

Opstapelen

Sijnja houdt zich sinds 1980 bezig met metaalbewerking. “We bouwen, onderhouden en reviseren machines voor de baksteen- en de betonsteenindustrie”, vertelt Oetje Sijnja.

Na twee jaar in Wageningen, kwamen ze naar de Beukenlaan. Ze kregen een optie om te kunnen uitbreiden, maar dat werd steeds uitgesteld. Vijftien jaar lang stapelden ze de boel maar op, in afwachting van die uitbreiding. Tot duidelijk werd dat het bedrijventerrein moest wijken voor de natuur.

“Voor de natuur is het goed”, zegt Oetje. Maar voor zichzelf waren de broers er niet zo gelukkig mee. Ze voelden zich verbonden met de plek. “We hebben hier altijd met een klein clubje ondernemers gezeten dat heel soepel met elkaar omging. We leenden dingen van elkaar, dronken koffie samen. Heel gezellig”, vertelt Oetje.

“Wij hebben hier niet op zitten wacht-

ten”, voegt zijn broer eraan toe. Maar er zijn ook voordelen. “In Heteren bouwen we een nieuw pand, dat we kunnen indelen zoals we het hebben willen. En het is dichtbij huis.” De broers wonen allebei in Driel. “De komende vijftien jaar zitten we daar goed. Daarna hopen we met pensioen te gaan.”

Colofon

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep Renkums Beekdal waarin vertegenwoordigd zijn:

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
- Gemeente Renkum
- Provincie Gelderland

Secretariaat:

Provincie Gelderland,
Bureau Veluwe-Vallei,
Postbus 111,
7390 AC Twello
T (0571) 26 83 88
m.bolck@prv.gelderland.nl

Meer informatie:

www.renkumsbeekdal.nl

Tekst:

Monique Bloeme

Basis-layout:

Kees de Bruijn

Foto's:

gemeente Renkum, Dienst Landelijk Gebied, provincie Gelderland

Druk en Layout:

Provincie Gelderland
juni 2008

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

VROM

provincie
Gelderland

